

Antón Fraguas en directo é unha iniciativa que parte dos alumnos de 1º da ESO que forman parte do Club de lectura do IES de Foz coordinado por Jesús García Cortázar e Manuel Abuín Neira.

Os alumnos teñen ideado unha entrevista radiofónica ficticia conducida por Antón Fraguas - sempre atento ás diversas manifestacións da cultura galega en diversos eidos, especialmente no antropolóxico - e os seus informantes, xentes do pobo, coñecedoras dos usos e costumes do ámbito rural. O contexto non é, porén, completamente ficticio: Antón Fraguas foi, efectivamente, dende o ano 1933, un dos primeiros locutores de continuidade dos estudios compostelanos de Unión Radio, situados na Praza da Universidade 5, 1º. As respuestas dos entrevistados están baseadas na obra do propio Fraguas, que os alumnos reelaboraron con fantasía:

- Manuela e Isolina; Orosia e Silveira: diálogo baseado en *Brujas y brujeríos. Meigas y meigallos*, en [La Galicia insólita](#).
- Ramón e Benito: intervencións baseadas en *Los animales en el folklore. El lagarto*, en [La Galicia insólita](#).
- Carme e Otilia: diálogo baseado en *Ciencias encol das bruxas*, artigo de Antón Fraguas para a revista NÓS (nº 96, Tomo 8, 15 de Nadal de 1931).
- Trabalinguas proposto polo Vello dos contos: recollido por Antón Fraguas na revista NÓS (Do folklore de Armeses-Listanco; Maside; nº 96, 15 de Nadal de 1931).

A figura do popular Xosé Mosquera Pérez, O vello dos contos, pecha a entrevista.

A continuación grabamos o conto e levamos a cabo a edición do audio co programa Audacity. Engadimos outros sons, que alongan o podcast uns segundos mais dos 5 minutos establecidos. Prescindindo deles, o podcast axústase á duración requerida.

Enderezo

IES de Foz, Castelao s/n, Vilaxoane, 27780 Foz

Teléfono 982870287 e-mail. susocortazar@edu.xunta.es ; ies.foz@edu.xunta.es

Relación de alumnado e profesorado implicado no proxecto:

Alumnado participante (1º de ESO): Helen Aragón Mejía, Alejandra Fernández Vivancos, Sara García Rodríguez, Salwa Lakrim El Khijari, Bethelhem Martínez Rupérez, Héctor Portela López, Bruno Rodríguez Docobo, Andrea Rodríguez Lousas.

Profesorado: Manuel Abuín Neira, Jesús Ángel García Cortázar.

Antón Fraguas en directo.

ANTÓN. 25 de xullo de 1933. Día de Galiza. Unión Radio emitindo dende a Praza da Universidade 5, 1º, en Santiago de Compostela. A Emisora compostelá saúda a todos os seus ouvintes. Fálalles Antón Fraguas. Hoxe temos con nós a un grupo de mulleres e homes de Galiza que veñen contarnos, neste día tan sinalado, unhas historias que só na nosa terra, en Galiza, poden ter sucedido.

Manuela e mais Isolina vannos explicar, nin máis nin menos, como se pode recoñecer a unha meiga... Bos días, miñas donas.

MANUELA. Bos días, Don Antón. Que home más sabio; verdade, Isolina?

ISOLINA. Moito, moito! Ímoslle contar como descubrimos o Domingo de Ramos a un grupo de bruxas.

MANUELA. Foi na igrexa!

ISOLINA. Había dentro tres mozas de palique.

MANUELA. E como somos moi curiosas entramos a ver que dicían.

ISOLINA. Entón unha delas volvese e vinlle a cara...

MANUELA. e nos ollos tiña unhas grandes patas de sapo ...

ISOLINA. ... e tiña as cellas de cor amarela ..!! Meigas, meigas!!

MANUELA. Botamos a correr ...

ISOLINA. ... e non volvemos poñer un pé na igrexa!

MANUELA. Nin tolas!!

ANTÓN. Moitas grazas, miñas donas. Pero para un apuro coas meigas teñen solución as nosas seguintes convidadas. Silveira e mais Orosia danno un consello para librármonos das bruxas, non si?

OROSIA. Si, é moi doado. O mellor é berrar "San Silvestre, que hoxe é martes! San Silvestre, meigas fóra!" Hai que enganalas co día da semana, para que se perdan!

SILVERIA. Non, ho! O meu sistema é máis seguro. Xa botei fóra a catro meigas que o outro día me querían roubar os repolos da horta! Hai que meter nunha bolsa un dente de allo, uns cornos de vacaloura, o cairo dun porquiño e unha flor de artemisa. Éche o mellor sistema!!

OROSIA. E se todo falla, o remedio final (cantan as dúas):

“ Sapos e ratos / bruxas e meigas, / fóra das miñas veigas!”

ANTÓN. Fermosa melodía, miñas donas. As nosas seguintes invitadas, a señora Carme e dona Otilia hannos falar dun asunto máis escuro, non si?

CARME. Si, unha historia das boas.

OTILIA. Non é para tanto ...

CARME. Resulta que ían tres homes por un camiño, alá polo Pondal de Vilar, e de repente ouviron uns berros terribles ... eran bruxas, das malvadas!!, das horribles!! ...

OTILIA. ... así que seguiron caladiños ata que pararon os berros. Cando xa chegaban á casa, un asubiuou ...

CARME. (tócame a min, quita) ... e nese intre as bruxas ...

OTILIA. ... non esaxeres ...

CARME. ... non ... as bruxas erguéreron e levárono a un campo moi, moi, moi lonxano ...

OTILIA. ... e preguntáronlle ...

OTILIA. ...onde ía tan, tan, tan de noite ...

CARME. ... esaxerada...

OTILIA. ... os homes tiñan dous vieiros para escolller...

CARME. ... a terra e o aire ...

OTILIA. ... e escolllerón o aire. Así que as bruxas levárono polo aire ó río Miño e tivérono alí, no medio do río, toda a noite. De mañá cedo ...

CARME. ...moi, moi cedo ...

OTILIA. ...deixárono no adro da eirexa.

CARME. ... Fin.

OTILIA. (aplaude) Moi ben!!

CARME. Pero... moi, moi, moi ben ou só ben?

ANTÓN. Moi ben, dona Carme. E por fin o señor Ramón e o señor Benito contarános unha noticia moi interesante sobre as habilidades dun lagarto moi especial...

RAMÓN. Mire, si, eu téñolle unha historia moi boa sobre o lagarto. Unha mañá estaba eu co tractor e vin un lagarto de dúas colas de cor amarela. Nunca vira tal, con dúas colas!! Era verán e, como o sol quentaba, esperamos un pouco antes de ir apañar as patacas. Cando nos puxemos ó asunto, dei co sacho cun obxecto duro. Escavei e atopei ... un torques de ouro. Vaia sorte tiven aquel día!! Non sería cousa do lagarto

BENITO. Non é así, home. Quita. Boas, eu son Benito. Lémbrome dun día - eu era un cativo- en que o mestre trouxo unha caixa cun lagarto á clase. No recreo abrimos a caixa e o lagarto escapou! Eu collino pola cola, pero quedoume na man, e no seu lugar empezaron a saírlle uns vultos estraños. E resultou que eran ... tres colas novas! O bicho botou a correr e fixo na area uns movementos estraños. Parecía unha mensaxe, e como hai ese conto do lagarto que sabe o número da lotaría, pois puxémonos a investigar... pero nada. Non acertamos ...

ANTÓN. Moi interesante ese conto do lagarto tricaúdico ... A ver se damos atinado co número da lotaría ... Pero chega ó seu fin o noso tempo. Atentos os nenos, xa vén "O vello dos contos" ... Boas tardes, don Xosé.

O VELLO DOS CONTOS. Boas tardes, don Antón, a que non sabe Vd. e todos os nosos invitados dicir comigo :

Teño unha ovella/ pelía, melía/ peluda, pelada / e pol-o seu lombo / arrepopenicada/ pareu os seus fillos / pelíos, melíos/ peludos, pelados/ pol-o seu nome / arrepempenicados.

Helen Aragón Mejía (12 años)

Alejandra Fernández Vivancos (12 años)

Sara García Rodríguez (12 años)

Salwa Lakrim El Khijari (13 años)

Bethelhem Martínez Rupérez (13 años)

Héctor Portela López (13 años)

Bruno Rodríguez Docobo (12 años)

Andrea Rodríguez Lousas (12 años)

